

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədrisin təşkili və təlim
texnologiyaları üzrə prorektor v.i.e:

dos. Zaur Məmmədov
"30" "V" 2025-ci il

Fənn sillabusu

Ixtisas: 050406 - "Maliyyə"
Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə
Kafedra: Maliyyə idarəetməsi və audit

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: S/f (Rəqəmsal maliyyə)
Fənn proqramı: (Fənn müəllimi tərəfindən hazırlanan işçi tədris proqramı-30.05.2025-ci il-14 sayılı pr.)
Kodu: İPFS-B03
Tədris ili: 2025/2026 - Semestr: I
Tədris yükü: Cəmi: 10 saat (10 saat müəhazirə)
Tədris forması: Qiyabi - ☒
Tədris dili: Azərbaycan dili
AKTS üzrə kredit: 6 kredit
Auditoriya №:
Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Bədəlov Əlixan Mehman oğlu, i.e.n., dos.
Məsləhət günləri və saati: I - V gün saat 11⁵⁰-13⁰⁰.
E-mail ünvanı: alixan.badalov@mail.ru
Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Füzuli küç., 170-a

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas ədəbiyyat

1. V.Z.Zeynalov Maliyyənin əsasları. Bakı, 2008
2. D.Bağirov, M. Həsənlı. Maliyyə / Dərs vəsaiti (ikinci buraxılış). Bakı: "İqtisad Universiteti" Nəşriyyatı, 2011
3. N. Novruzov, X. Hüseynov Maliyyə. Dərslik. Bakı, 2007
4. S. M. Məmmədov Maliyyə. Bakı, 1997
5. Saleh Məmmədov, Rəqəmsal Maliyyə. Dərs vəsaiti. Bakı-Gəncə: 2022
6. Doç. Dr. Murat Akkaya Dijital finans Nobel Akademik Yayıncılık, Ekim, 2022

Əlavə ədəbiyyat

7. Rəqəmsal pulun yeni dövrü, Tobias Adrian və Tommaso Mancini-Griffoli, Maliyyə və inkişaf, İyun 2021
8. Alt, R., Beck, R. & Smits, M. (2018). "Fintech və maliyyə sənayesinin transformasiyası". Elektron bazarlar, 28, 235 – 243.
9. Финансы. : учебник / Л. Л. Игони́на, М. В. Радченко, Э. В. Соболев [и др.] ; под ред. Л. Л. Игониной. КноРус, 2023. — 384 с.
10. Финансы : учебник и практикум для вузов / Н. И. Берзон [и др.] ; под общей редакцией Н. И. Берзона. — 4-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2024. — 541 с. — (Высшее образование).
11. Финансы : учебник / Ю. С. Долганова, Н.Ю. Исакова, Н.А. Истомина [и др.] ; под общ. ред. канд. экон. наук, доц. Н.Ю. Исаковой ; Мин-во обр. и науки РФ. — Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2019. — 336 с

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən İqtisadiyyata giriş fənninin tədrisi vacibdir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: "Rəqəmsal maliyyə" fənni müasir dövrdə maliyyə sistemlərinin rəqəmsallaşması proseslərini, baş verən dəyişikliklərin iqtisadi və maliyyə münasibətlərinə təsirini, eləcə də rəqəmsal texnologiyaların (FinTech, blokçeyn, süni intellekt və s.) tətbiqini öyrənən bir elmi-nəzəri və praktiki fəndir. "Rəqəmsal maliyyə" fənni tələbələrə rəqəmsal ödəniş sistemləri, kriptovalyutalar, onlayn bankçılıq xidmətləri, rəqəmsal təhlükəsizlik və innovativ maliyyə texnologiyaları haqqında sistemli biliklər verir. Eyni zamanda, rəqəmsal alətlərin iqtisadiyyat və maliyyə idarəetməsində necə tətbiq olunduğunu praktiki nümunələrlə izah edir.

"Rəqəmsal maliyyə" fənninin əsas məqsədi aşağıdakılardır:

- Tələbələrə müasir rəqəmsal maliyyə sistemləri haqqında nəzəri biliklər vermək;
- Kriptovalyutaların, rəqəmsal bankçılığın və blokçeyn texnologiyasının əsas prinsiplərini izah etmək;
- Rəqəmsal maliyyə vasitələrinin praktiki tətbiqini öyrətmək;
- Mobil ödənişlər, onlayn kredit platformaları, FinTech xidmətləri ilə işləmək bacarığı qazandırmaq;

- Rəqəmsallaşmanın iqtisadi təsirlərini analiz etmək;
- Ənənəvi və rəqəmsal maliyyə modellərini müqayisə etmək və bu transformasiyanın iqtisadi inkişafa təsirini qiymətləndirmək;
- Maliyyə təhlükəsizliyi və rəqəmsal risklər sahəsində məlumatlılığı artırmaq;
- Kibertəhlükəsizlik, məlumatların qorunması və rəqəmsal etikaya dair anlayışları formalaşdırmaq;
- Yeni texnoloji trendlərə uyğun mütəxəssis hazırlamaq;
- Süni intellekt, Big Data, DeFi və CBDC kimi mövzularla tanış olaraq müasir əmək bazarına uyğun peşəkar bacarıqlar yaratmaq.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrə bəzi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar, məşğələ və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur. Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	Əla	A
2.	81-90	Çox yaxşı	B
3.	71-80	Yaxşı	C
4.	61-70	Kafi	D
5.	51-60	Qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görələcək.

X. Təqvim mövzu planı: Cəmi: 10 saat müəhazirə.

№	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Müh. Saat	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu. Rəqəmsal maliyyənin predmeti və təşkilə vasitələri Plan: 1. Maliyyənin mahiyyəti, funksiyaları və zəruriliyi 2. Rəqəmsal maliyyənin müasir iqtisadiyyatda rolu 3. "Rəqəmsal maliyyə" fənninin predmeti və metodu 4. Rəqəmsal maliyyənin əsas məqsədi və əhatə etdiyi əsas sahələr 5. Rəqəmsal maliyyə fənninin praktiki və nəzəri əhəmiyyəti 6. E-maliyyə vasitəsi ilə qurulan maliyyə münasibətləri 7. Rəqəmsal maliyyənin təşkilə vasitələri 8. Rəqəmsal maliyyənin üstünlükləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
2	Mövzu. Rəqəmsal maliyyə münasibətlərində E-pul və ödəniş kartları Plan: 1. Pulun mahiyyəti, növləri və funksiyaları 2. Kredit kartı və onun meyarlara görə təsnifatı 3. Ödəniş kartları və onların təsnifatı 4. Elektron pulun mahiyyəti	2	

	5. Elektron pulun formaları və əldə edilməsi mexanizmi 6. Elektron puldan istifadənin üstünlükləri və çatışmazlıqları 7. Rəqəmsal manat və onun üstünlükləri Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]		
3	Mövzu. Rəqəmsal maliyyədə innovativ ödəniş metodları, kriptovalyuta və bitkoin Plan: 1. Rəqəmsal maliyyədə innovativ ödəniş metodları 2. SWIFT və onun imkanları 3. SWIFT proqramlaşdırma dilinin əsas xüsusiyyətləri 4. Kriptovalyuta, onun mahiyyəti, üstünlükləri və elektron pullardan fərqi 5. Kriptovalyutanın əsas xarakteristikası 6. Azərbaycanda kriptovalyuta tənzimlənməsi 7. Bitkoin, onun yaranma tarixi və iş prinsipi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
4	Mövzu. Rəqəmsal maliyyədə kredit və bankçılıq Plan: 1. Kreditin funksiyaları, prinsipləri və formaları 2. Bankların təsnifatlaşdırılması və rəqəmsal maliyyədə elektron bankçılıq 3. Elektron bankçılıq vasitəsilə müştərilərə göstərilən əsas xidmətlər 4. Sürətli pul köçürmələri 5. Rəqəmsal bank xidmətində bankomatlar və POS-terminallar Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
5	Mövzu. E-maliyyənin proqram təminatı və texnologiyası Plan: 1. E-maliyyənin quruluşu və maliyyə sektorunda rəqəmsal həllər (ASAN Finans) 2. Maliyyə texnologiyaları və maliyyə mühəndisliyi anlayışları 3. Maliyyə texnologiyaları (Fintex) 4. Maliyyə texnologiyalarının tərkibi və tətbiq sahələri 5. Maliyyə mühəndisliyi Mənbə: [Mühazirə materialları, 1-11]	2	
X	Cəmi:	10	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Rəqəmsal maliyyə sahəsində yaradıcı, təşəbbüskar kadrların hazırlanmasında maliyyənin öyrənilməsinin mühüm rolu vardır. Rəqəmsal maliyyə münasibətlərinin iqtisadi mahiyyətinin öyrənilməsi, onun ictimai proseslərdə yerinin və rolunun araşdırılması maliyyə fəaliyyətinin dəqiq sərhədlərini müəyyənləşdirməyə, mövcud maliyyə vəziyyətini peşəkarcasına qiymətləndirməyə, onun inkişafının nəticələrini əvvəlcədən görməyə imkan verir. Eyni zamanda cəmiyyətin həyat fəaliyyətinin müxtəlif sferalarında Rəqəmsal maliyyə münasibətlərinin təşkili prinsipləri göstərilir, istifadə imkanları işıqlandırılır. Bunun nəticəsində isə Rəqəmsal maliyyədə istifadənin daha səmərəli forma və metodlarını müəyyən etməyə, maliyyənin iqtisadiyyata və sosial sahəyə təsirinin gücləndirilməsinin mümkün yollarını göstərməyə imkan yaranır. Bu istiqamətdə xüsusilə aşağıdakılar tələb olunur:

- "Rəqəmsal maliyyə" fənninin predmeti və metodu haqqında biliklərə yiyələnmək;
- Rəqəmsal maliyyənin əsas məqsədi və əhatə etdiyi əsas sahələri bilmək;
- Rəqəmsal maliyyə fənninin praktiki və nəzəri əhəmiyyətini dərk etmək;
- Rəqəmsal maliyyənin inkişafının aktual istiqamət və problemlərini öyrənmək;
- Rəqəmsal maliyyənin təşkili vasitələrini öyrənmək;
- Rəqəmsal maliyyənin üstünlüklərini dərk etmək;
- Elektron puldan istifadənin üstünlükləri və çatışmazlıqları haqqında biliklərə yiyələnmək;
- İnnovativ ödəniş metodları və mobil ödənişlərlə bağlı biliklərə yiyələnmək;
- Kriptovalyuta, onun mahiyyəti, üstünlükləri və elektron pullardan fərqi dərk etmək;
- Rəqəmsal maliyyədə elektron bankçılıqla bağlı biliklərə yiyələnmək;
- İnternet bankçılıq və mobil bankçılıqla bağlı biliklərə yiyələnmək;
- Maliyyə texnologiyaları (Fintex) ilə bağlı biliklərə yiyələnmək və s.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Tələbələr:

- Texnoloji bilikləri maliyyəyə tətbiq etməyi bacarır;
- Rəqəmsal risklərə qarşı tədbirlər görməyi öyrənir;
- Gələcəyin maliyyə sistemində fəal iştirak edə biləcək mütəxəssislər kimi formalaşır.
- "Rəqəmsal maliyyə" fənni nəzəri cəhətdən tələbələrə texnologiyaların maliyyəyə təsiri haqqında dərin anlayış qazandırır, praktiki cəhətdən isə bu bilikləri real iqtisadi mühitdə tətbiq etmək bacarığını inkişaf etdirir. Bu, gələcəyin iqtisadi və maliyyə mütəxəssislərinin yetişməsində vacib rol oynayır.

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV: Kollektivium sualları:

Kollektivium sualları:

1. Rəqəmsal maliyyənin müasir iqtisadiyyatda rolu
2. "Rəqəmsal maliyyə" fənninin predmeti və metodu
3. Rəqəmsal maliyyənin əsas məqsədi və əhatə etdiyi əsas sahələr
4. Rəqəmsal maliyyə fənninin praktiki və nəzəri əhəmiyyəti
5. Kredit kartı və onun meyarlara görə təsnifatı
6. Ödəniş kartları və onların təsnifatı
7. Kriptovalyuta, onun mahiyyəti, üstünlükləri və elektron pullardan fərqi
8. Kriptovalyutanın əsas xarakteristikası
9. Elektron bankçılıq vasitəsilə müştərilərə göstərilən əsas xidmətlər
10. Maliyyə texnologiyaları (Fintex)

XV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Maliyyənin mahiyyəti, funksiyaları və zəruriliyi
2. Rəqəmsal maliyyənin müasir iqtisadiyyatda rolu
3. "Rəqəmsal maliyyə" fənninin predmeti və metodu
4. Rəqəmsal maliyyənin əsas məqsədi və əhatə etdiyi əsas sahələr
5. Rəqəmsal maliyyə fənninin praktiki və nəzəri əhəmiyyəti
6. E-maliyyə vasitəsi ilə qurulan maliyyə münasibətləri
7. Rəqəmsal maliyyənin təşkili vasitələri
8. Rəqəmsal maliyyənin üstünlükləri
9. Pulun mahiyyəti, növləri və funksiyaları
10. Kredit kartı və onun meyarlara görə təsnifatı
11. Ödəniş kartları və onların təsnifatı
12. Elektron pulun mahiyyəti
13. Elektron pulun formaları və əldə edilməsi mexanizmi
14. Elektron puldan istifadənin üstünlükləri və çatışmazlıqları
15. Rəqəmsal manat və onun üstünlükləri
16. Rəqəmsal maliyyədə innovativ ödəniş metodları
17. SWIFT və onun imkanları
18. SWIFT proqramlaşdırma dilinin əsas xüsusiyyətləri
19. Kriptovalyuta, onun mahiyyəti, üstünlükləri və elektron pullardan fərqi
20. Kriptovalyutanın əsas xarakteristikası
21. Azərbaycanda kriptovalyuta tənzimlənməsi
22. Bitkoin, onun yaranma tarixi və iş prinsipi
23. Kreditin funksiyaları, prinsipləri və formaları
24. Bankların təsnifləşdirilməsi və rəqəmsal maliyyədə elektron bankçılıq
25. Elektron bankçılıq vasitəsilə müştərilərə göstərilən əsas xidmətlər
26. Sürətli pul köçürmələri
27. Rəqəmsal bank xidmətində bankomatlar və POS-terminallar
28. E-maliyyənin quruluşu və maliyyə sektorunda rəqəmsal həllər (ASAN Finans)
29. Maliyyə texnologiyaları və maliyyə mühəndisliyi anlayışları
30. Maliyyə texnologiyaları (Fintex)
31. Maliyyə texnologiyalarının tərkibi və tətbiq sahələri
32. Maliyyə mühəndisliyi

Sillabus "Maliyyə idarəetməsi və audit" kafedrasının 30.V.2025-ci il (14 sayılı protokol) tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri:

295

dos. Əlixan Bədəlov

Fənn müəllimi:

295

dos. Əlixan Bədəlov

Dəvən

dos

dos 6701820